

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
18 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
sema primerno smanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema upravništvo
administracije in ekspedicija na
Starem trgu n. št. 16

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljati
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
števil. 190.

Izhaja petkrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Avstrijski Nemci in Madjari.

Bili so časi, in ni še dolgo tega, ko so bili naši Nemci in Madjarji najbolji prijatelji; skupno sovraštvo in skupni strah pred Slovani ohranil je to prijateljstvo vedno živo. To je bil pa tudi edini povod prijateljstva; toraj je bila ta prijaznost oprta le na dobiček, na obojih skupne interese; v istini pa je Madjar vedno sovražil „švaba“, Nemec pa je le težko pozabil onih časov, ko je edini on gospodoval v Avstriji. V novejšem času je bila dobila ta stara mržnja novih moči. Nemcem je vedno težko delo, da Madjarji plačujejo le 30 odstotkov skupnih državnih stroškov, pravic in političnega vpliva imajo pa več, ko polovico; toda morali so to trpeti, ker madjarska zvezda se je blisketala v vsej svoji velikosti; kar so Madjarji hoteli, moralo se je zgoditi. Slovan je tačas še zaničevan ležal na tleh, nihče ga ni spoštoval, nihče ni mislil, da bi bil kakega junaštva, kake lastne volje, kake svobode sposoben. A prišli so dogodki, ki so slabo misel o Slovanih, o njihovej nemoci in njih prokletstvu močno omajali. Prišla je vstaja na Turškem; tam je videl svet, kako se je mala peščica slovanskih Hercegovcev branila turške nadsili; videl je svet junaška dela Srbov in Črnogorcev, videl je vrenje in kipenje na celem slovanskem svetu, videl silno navdušenje in velike žrtve ruskega naroda, videl vzajemnost slovansko, kako se je obistinila in skazovala na krvavih bojiščih srbskih; in Nemcem in Madjarom jele so se oči odpirati; videli so, kakšna moč in sila leži tiha in zakopana v slovanskem narodu, in groza

in strah pred slovanskim prebivalstvom pripravila jih je, da so predrgučili svoje mnenje in se naenkrat porazumeli o ponovljenju pogodbe med Cislo in Translo.

Nedavno ste se še obe vladi grozile in trdile, da ne morete nič več odjenjati, ter ste napravile takraj in unkraj veliko skrb in napetost, ki je škodovala posamnim in skupnim koristim; zdaj pa ste vendar obé odjenjale dokaj. Se ve, da bosta morala to pogodbo potrditi še državna zbora, ki pa svojih otrok gotovo ne bosta pustila na cedilu. Zlasti se ogerskemu predsedniku Tiszi ni bati ničesa, ker se je pri odpovedi njegovi pokazalo, da ga ni lahko najti moža, ki bi hotel prevzeti državno krmilo. Nekteri bodo pač malo godrnjali, zakaj da se je udal in vladi dunajski več privolil, kakor je sprva nameraval, pa tako nerganje velikih mož, kakor je Tisza, ne moti. Tudi dunajskim ministrom ni treba biti v skrbi pred stranko vstavoverno. Pred dvema mesecema bi se bilo morda moralo umakniti drugim možem, če bi bilo hotelo Madjarom odjenjati, kolikor je odjenjalo, toda sedaj bode stranka vstavoverna gotovo zatisnila oko in — molčala.

Z bankinim vprašanjem je sicer najvažnejše vprašanje rešeno, toda dogodba še ni dognana. Treba bode bistveno premeniti mnogo določb državne nagodbe l. 1867, in tudi v tem oziru ste vladi druga drugi mnogo odjenjale. Madjarom se sicer ni vse dovolilo, kakor so zahtevali, vendar bodo mnogo tega dosegli. Kar pa je za Madjare dobiček, je za nas zguba, in kolikor se njim breme polajša, toliko se nam poteži. Madjari so odločno zahtevali, da se jim

merajo spolniti vse želje, ker se hočejo sicer v denarnih in kupčijskih zadevah čisto ločiti od nas, in ravnno tako odločno so naši vstavoverci trdili, da ne sprejmó pogodbe, ki bi avstrijskim deželam nakladala še večja bremena, kakor so jih nosile že dosedaj. Vsled dogovorov ministerskih se bodo pa Madjari morali odpovedati nekterim rečem, in dežele naše bodo morale prevzeti nekaj bremen, ki so se jih branile. Pri obravnavi v državnih zborih utegne to zbuditi več nasprotovanja, kakor vprašanje bankino. Vendar se boste po nekotikem ravnanju sedaj vladajoči stranki tudi v to vdale, ker se tresete za svojo moč in za obstanek svojega gospodstva ter ste prepričani, da bode sedanjega sistema in svobodoliberalne dobe konec, če se mirno in z lepo ne pogodite. Zato sta Nemec in Madjar zopet dobra prijatelja; vprašanje pa je, kako dolgo?

Cerkev nad državo.

Cerkev in država imate vsaka svoj delokrog, cerkev v verskih rečeh, v svetnih država; kjer se ne dotikate, ste v tem krogu neodvisni ena od druge; po oblasti ste tu enaki. Kaj pa po veljavi, vrednosti, stopinji, katero zavzimate v svetovnem redu? Tu niste enaki, tu je cerkev nad državo.

Kdor taji vse čeznaravno, išče svojega asmena le tu v žitku, kdor ima iz tega vzroka za namen državin največje mogoče povišanje vžitka, komur je država v spolnovanji tega namena in v volitvi pomočkov vsegamogočna, ta gotovo nam ne bo pritrtil, ampak njegovo mnenje bo, da je država nad cerkvijo. Zato

Ričet.

(Skuhan v kuhinji Obadoviča II.)

Vsakemu, ki ne sedi vedno le doma za pečjo, se je že pripetilo, da ga je kje nena doma kaka ploha vjela. Pri taki priliki človek ni zbircen, ampak išče zavetja kjerkoli; posebno mu je vstreženo, če more iti vedrit v kako gostilnico, kjer se najde skoro vselej kaj, s čemur si čas preganja, sem ter tje tudi kak časnik. Poleti se je enkrat tudi meni taka pripetila. Bil sem popolnoma sam prisiljen rešiti se v neko gostilnico, kjer pa ni bilo na videz čisto nič mikavnega zá-me. V obupnosti svoji ogledam vse kote in res zagledam v enem zeló povaljano številko „Laib, Ztg.“ Stara je bila menda že čez leto in videlo se je, kakor da bi bila služila za zavitek kakemu blagu v štacuni kupljenemu. A nič ne dé, lotim se je, je vsaj nekaj tiskanega, in preberem jo — prvičkrat v svojem življenji — vso! Iz tega je lahko sklepati, da dež dolgo ni hotel nehati in da mi je moralo sila dolg čas biti. Še na Žabjeku, kjer je moralo vse, kar sem dobil, pasirati ostro cenzuro, mi ni bilo nikdar tako dolg čas, da bi bil „Laibcherico“, ktero sem edino med dnevniki mogel dobivati, vso pre-

bral. Bog me varuj take osode, da bi imel za duševno hrano edino „Laibcherico!“ To je res postna jed, ali bolje, to so kuhane trske, neprebavljive.

Kako da se tega ravnno zdaj spominjam, bo morda kdo prašal? Zato, ker imamo post, in ker se mi je nekaj enacega tudi te dni pripetilo. Zopet me je vjela ploha in zopet sem moral iti vedrit v bližnjo gostilnico, da me dež do kože ni premočil. Zopet ni bilo nobene zabave zá-me, še celo vino je bilo tako, da bi ga privoščil k večjemu kakemu zagriženemu nemčurju. Obupno se ozira oko moje po prostoru, ob stenah visi nekaj okajenih podob, ki pa se ne dajo razločiti, kaj da prav za prav kažejo. Že se hočem vdati osodi in v kotu zadremati, kar obtiči oko na neki beli stvari na omarici. Kaj, ko bi bil to kak list? Radoveden stegnem roko po nenadoma najdenem zakladu in prvo, kar zagledam, je pol bele prve strani, na kateri se z debelimi črkami lesketa: „Konfiscirt. 2. Auflage.“ — „O — o!“ vskliknem in radovednost moja raste, vzbudi se mi sočutje, ker slutim nepoznanega mi prijatelja ali somučenca. „Gleichheit“, socialdemokratisches Organ“ stoji na čelu lista in dasiravno ta naslov moje sočutje nekoliko

ohladi, vendar vzamem list in ga razgrnem. Druga stran je enako prvi čez polovico bela, praznosta izpolnjena le z debelimi črkami „Konfiscirt“, ki so mi priporočilo, da jamem prebirati po policiji ne zasežene članke, kateri so pa na papirji sejani redko, kakor drevesa po Krasu, še celo zadnja stran ni polna. Spisi, ktere je policija pustila, so res prav krotki, suhi ko poper, zato si mislim, da je mastnejše cenzura pojedla, sicer list res ni vreden, da se tiska in pošilja po svetu. Tako devastirani listi bodo enkrat glasno pričali zoper sedanji sistem, kakor priča kras zoper Benečane, in turške provincije zoper grozovitost dušmanina. Nekaj pa sem vendar našel na zadnji strani po cenzuri tako razmesarjenega lista, kar je bilo novo še celó meni, ki vendar toliko časnikov prebiram. Bile so to tri rubrike. Pod prvo „Prostovoljna darila listu“ je bilo natisnjenih več imen z različnimi zneski od 5 kr. do 5 gld. „Die Menge macht's“, je bil izrek nekega trgovca, ki je po krajcarjih si veliko premoženja — prigoljufal. Iz tega sledi, da je stranka delavcev, katerih glasilo je omenjeni list, dobro organizirana — bolje, kakor naša. Kako vse drugačni bi bili naši listi, če bi se občinstvo tako zedinilo k podpiranju! Delav-

je liberalizem toliko kvasil o državni visokosti in vzvišenosti, o pravih državnih nasproti cerkvi itd. A kdor veruje, da je Kristus vstanovil katoliško cerkev in ji dal namen ter potrebne pripomočke, ta vjema se z mojo trditvijo. In kako je tudi mogoče, da bi katoličan mogel biti mnenja, da je cerkev nižje veljave, manje vrednosti, kakor država?

Cerkev je čeznaravnega reda, država naravnega; že to dela razloček med obema družbama. A še večji razloček pa posnemamo iz različnega namena. Namen je, po katerem sodimo razloček med svetnimi in verskimi rečmi; kakor so toraj verske reči nad svetnimi, tako je cerkev nad državo. Namen človeški je čeznaraven in le cerkev je, ki pelje naravnost k njemu, država le posredno pripomore k temu namenu. Razloček med obema oblastima se izpeljuje tudi iz vesoljnosti cerkve, ki je vstanovljena za vse čase, kraje in ljudi, ki je ena, edina, nepremeljiva; koliko držav že se je pogreznilo v ničevnost, a cerkev še vedno raste, cvete in se širi.

Ti trije razločki: čeznaravni red, višji namen in vesolnost cerkev povzdigujejo daleč nad državo, dajo ji veljavo, ktere že naravno nima država.

To oblast spoznali so že od nekdaj; sv. Janez Krizostom pravi, da duhovna oblast toliko prekosi svetno, kolikor nebo zemljo; in sv. Gregor Nacijančan pravi pri priložnosti nekega prepira med mestničani in gosposko: „Tudi mi imamo oblast in sicer večjo in popolnejšo, kajti prav je, da se umakne meo duhu, nebeškemu zemeljsko.“ Bonifacij XIII. pa pravi v buli „Unam sanctam“: „Da duhovna prekosi vsako zemeljsko oblast na vrednosti in blagosti, moramo toliko gotoveje spoznati, likor duhovne reči prekosé svetne.“

Vsaj je vendar trojna oblast cerkvena, med temi tudi kraljevska in že ona sama ima mnogo več veljave, kakor posvetna kraljevska, če se ne oziramo na učiteljsko in duhovsko. Kako li bilo bi mogoče, da bi ne imelo prednosti kraljestvo božje, neposredno vstanovljeno od Boga, sozidano na večnih nepremakljivih postavah, kateremu je namen večna sreča in blaženost, pred kraljestvom človeškim, posamnim, skrbečim za časno dobro? Ne, to je ne-

mogoče, kakor je nemogoče, da bi imel prednost zakon premenljiv, različen po času in okolišinah pred večnim; kakor je nemogoče, da bi imel enako vrednost namen svetnega blagostanja z izveličanjem in kraljestvom na strani Kristusovi.

Po veljavi toraj je cerkev nad državo; s te vzvišenosti izvirajo še druge posledice. Cerkev in država imate vsaktera svoj delokrog; a ker ste obe na svetu, obe za človeštvo, obe od Boga, je tudi mogoče, da se semtertje dotikate, da so reči, ktere spadajo po eni strani k cerkveni oblasti, po drugi pa k državni. To so tako zvane mešane reči; kako toraj se morejo rešiti? Da jih lažje pregledamo, ločimo jih v delivne in nedelivne, to je take, v kterih se v djanji da ločiti cerkveno od državnega, in take v kterih se more ločiti le v znanji ali v teoriji. Lažje je odgovor na zgornje vprašanje pri delivnih. Ločijo naj se in da cerkvi, kar je cerkvenega, državi, kar je državnega. Seveda tu govorimo le o principu, o strogi pravici; kajti v resnici lahko država cerkvi ali cerkev državi odstopi kako nji lastno pravico, iz česar se potem more razviti historično pravo. Tedaj o principu! Če je ločitev mogoča, naj se loči. Tako je postavim pri zakonu; zakon je zakrament in ko tak je cerkvene oblasti; a on je važen tudi za državo, ker je podlaga družinskega življenja. K cerkvi toraj pripada poleg zbora Tridentinskega vse, kar je v zvezi z zakramentom, vprašanje po veljavnosti zakona, o zadržkih, posebno razdiralnih, o ločitvi med ženo in možem itd.; državino pa je določevati o posestvenih pravicah zaročencev, o pravici dedovanja itd. Tu je ločitev djanstveno mogoča in tudi opravičena.

A drugače je pri rečeh, ki se ne dajo deliti. Tu je dvojno mnenje, ravno nasprotno eno drugemu. Moderni državni omnipotenciji pravijo: Država ima posredno oblast do svetnih reči; so pa reči, ki imajo dvojno stran, svetno in državno; toraj ima v tem primeru država indirektno oblast do cerkvenih reči. Nasproti pa trdi cerkvena vednost: Cerkev ima oblast do verskih reči; z verskimi so zvezane semtertje neločljivo svetne; toraj ima cerkev indirektno oblast do svetnega. Predno se odločimo za eno in drugo, omenimo, da je mo-

goče le to dvoje, kar trdi že bistroumni Stahl, Eno ali drugo mora biti; ali indirektna oblast papeževa v svetnih rečeh, ali indirektna oblast knezov o cerkvenih rečeh. Tretjega ni.“ Galikanizem je sicer znašel izhod, ki pa prav za prav ne pomaga nič, kakor že po navadi posredovanje v takih rečeh; reči namreč, da ima cerkev direktivno oblast na svetne reči tako namreč, da podučuje kneze in države, da pa ta poduk slušati ni vezalna dolžnost, kdo ne spozna, da ta uk ne uči družega, kakor odvisnost cerkve od države, da v resnici ni nič družega, kakor prvo mnenje o indirektni oblasti vladarjev v verskih rečeh; in potem, komur da Bog nalogo, da mu tudi potrebne pravice; če ima cerkev oblast učiti, morala bi imeti tudi gotovo jurisdikcijo.

(Konec sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 23. februarja.

Avstrijske dežele.

Vstavoverci so se 21. t. m. pri ministru notranjih zadev zbrali k neki konferenciji, v kateri so se jim razložili razgovori med ministerstvom dunajskim in ogerskim glede zadev bankinih. N. fr. Presse piše, da vstavoverna stranka ne more odobravati dogovorov vladinih, ker jima daje prevelik vpliv do banke. Včeraj je imela stranka vstavoverna posvetovanje o nagodbi, k kateremu je povabila tudi ministre. Ker se je središnji klub izrazil, da se nagodba zamore sprejeti, je skoro gotovo, da bodo vstavoverci pritrdili nasvetom ministrov, da njih in sebe rešijo iz zadreg. Tudi v Budapešti je imela liberalna stranka včeraj konferencijo, kateri je Tisza poročal o nagodbi, sklenila pa še ni ničesa.

Vnanje države

Iz Carigrada se javlja, da se bode zaradi obravnav s Črnogoro premirje najbrže za 14 dni podaljšalo. Gotovo (?) je tudi, da se boste Srbija in Turčija pogodile. — Sultan, pravi poročnik turški na Dunaju, je popolnem zdrav in so ga nedavno le zobje nekoliko boleli.

Rusija še vedno od vnanjih vlad pričakuje odgovora na okrožnico Gorčakovo in

cev, ki gotovo niso bogati ljudje, se zaveže vsak plačati na teden po 5 kr. za list, kar gotovo ni veliko za posameznega, pač pa veliko za list, kteremu na ta način steče se skup izdaten znesek. Kaj pravite k temu, Slovenci? Ali ni to vse drugače ko pri nas, kjer skušnja uči, da jih je veliko, ki še tega, kar so za prejeti list dolžni, nočejo plačevati? Ali ni to sramota za nje, za ves narod, čegar listi imajo take „podpornike“?

Druga rubrika je „Darovi za poplačanje dolgov lista.“ Izkaz kaže nad 50 gld. Lep znesek! List izhaja vsako soboto in če vsak teden mu toliko doide, ima te podpore na leto okoli 2500 gld. Za to rubriko pač strli žalostna prikazen, da list težko izhaja, čemur se pa ni čuditi, če se pomisli, kako cenzura ž njim ravná. Gotovo izvira dolg lista ne le iz pomnoženih stroškov, ki mu jih dobrovoljna policija naklanja, ampak tudi iz denarnih kazni, zgube na kavciji itd. Delavci tedaj smatrajo list za svojo lastnino, za svojega otroka, za kterega jim je dolžnost skrbeti, čegar dolgove poravnati jih veže čast in poštenje. Zopet lep nauk za Slovence. Pri nas je drugače, kakor skušnja uči. Slavno občinstvo pusti izdajatelja lista na cedilu, on mora s svojim premoženjem biti porok za stroške lista, njemu pa nihče ne

garantira, da bo res vse dobil, kar mu obljubijo. Tako je moral že marsikteri list žalostno poginiti, čeravno tega ni zaslužil. Najbolj jasn dokaz o tem je „Brancelj“, ki se zdaj vzdiga in vzdiga, zaganja in zaganja, pa vendar ne more zleteti, ker ga tišči deficit, dolžnikov se pa nobeden ne zmeni, da bi storil to, kar zahteva poštenje. —

Še ene rubriko sem videl v navedenem listu, namreč zapisnik vseh gostilnic in kavnar po Avstriji, ktere so naročene na „Gleichheit“, in ktere se vsem delavcem posebno priporočajo. Dobra misel, koristna listu in naročenim gostilnicam in kavnarnam, reklama za oboje. S tem se namreč spodbujajo zadnje k naročevanju lista, občinstvo pa se opozoruje na kraje, kjer se shajajo enakomisleči, kjer lahko bere dotični list tisti, ki sam ni naročen ná-nj. Tako res roka roko umiva. Kaj, ko bi slovenski listi v tem posnemali „Gleichheit“ in vsaj gostilnice in kavarne po mestih naznanjali, ki so naročene ná-nje? Ravno gostilnice in kavarne po mestih so v tem najbolj nemarne, iz vsakih kotov si naročajo liste, le domačih ne najdeš skoro nikjer ali le redko kje. Se vé, da je tega krivo največ občinstvo samo, ker jih k temu ne priganja. Koliko več bi bilo število naročnikov, če bi gosti vsaj po mestih

stopili na noge in zahtevali od gostilničarjev in kavarnarjev slovenske liste! Saj niso dragi in rajši si bo vsak naročil tak list, kakor pa zgubil le enega gosta. Mi se imamo še marsikaj naučiti, predno se bomo mogli v tem obziru meriti z drugimi narodi.

Tako sem v današnjem „ričetu“ prekuhal vso „Gleichheit“, kolikor je je namreč cenzura pustila. Morda zato ta „ričet“ ne bo vsakemu po volji, ker bo za nektare pregrenak, za druge preneslan, za tretje premalo zabeljen, za marsikoga celó prismojen. Ali to me ne straši; zdaj je post, treba pokoriti se in med Slovenci jih je mnogo, ki so pokore sila sila potrebni, za ktere je zadnji čas, da se spokoré, ker za njihove velike in male grehe trpi vsa naša reč, ves narod naš. Jaz bi bil prav vesel, če bi ta „ričet“ bil postna pridiga, a ne taka, ki je že drugi dan pozabljena, ktere vtisek si po nji včitpneni prežene s tem, da mahne z roko preko ušes, zagodrnja in jame zopet na druge reči misliti. Slovenci smo že mnogo grešili, mnogo se imamo pokoriti vsi skup. Zagnajmo tedaj, a brez odloga, da odvrnemo šibo, ki nas vedno tepe, in ki nam žuga še v prihodnje

z veliko marljivostjo nadaljuje priprave za vojsko, dasi „Golos“ prijatelje turške šaljivo tolaži z miroljubnimi članki.

Španska vlada dovoljuje vsem Karlistom, ki so pobegnili v vnanje dežele, da se smejo vrniti domu izvzemši tiste, ki so zatoženi zaradi kakih hudodelstev.

Izvirni dopisi.

Iz Dobrušča. 22. februarja. (Pojasnilo.) — Glede nesreče in bolezni č. g. Antona Zorca, župnika v Dobrušči, se v št. 20 „Sl.“ nahaja več pomot, katere moram odkriti v tolažbo vsim njegovim prijateljem. Ni res, da mu je strel odbil tri prste na nogi, prsti so še vsi skupej, in tudi ne bo treba nobenega odrezati; dalje ni res, da se je rana prehitro zacelila, kajti še zdaj ni zaceljena. Fužinski zdravnik, g. Adalbert Linhart, ki je kot bivši vojaški zdravnik izurjen v ozdravljanju takih ran, vso svojo skrb in pozornost na to obrača, da se rana počasi celi; tudi to ni res, da se gospod kmalo potem, ko je bil previden s sv. zakramenti, ni več zavedal; g. župnik ves čas svoje bolezni vskjub strašnim bolečinam ni le en trenutek zgubil zavednosti.

Res pa je, da ga je mučil in ga deloma še muči splošni krč (Starrkrampf), kateri je po besedah zdravnikov navaden pri takih ranah. G. župnik je ravno vsled krča, kateri mu ni dal veliko pokoja ne po dnevu ne po noči, tako hudo oslabil, pa tudi krč ga je začel bolj po redkoma prijemati, in upanje imamo, da bode gospod ozdravel.

Anton Lenasi,
kaplan Dobruški.

Domače novice.

V Ljubljani, 24. februarja.

(Slovensko gledališče) V torek 27. t. m. se bo prvič predstavljala dobra Benediksova vesela igra „Banditje“, ki ima prav mikavno dejanje.

(V seji dež. odbora 17. svečana) se je na znanje vzelo poročilo županstva v Planini o sklepih in marljivem postopanju občinskega odbora, da se požiravniki in tomuni ob Uncu v Planinski ravnini iztrebijo in odtok imenovane vode pospešuje in povodenj zabranjuje, ter se je sklenilo, da se deželna vlada naprosi za izplačevanje podpore, katero je ministerstvo kmetijstva v ta namen privolilo. — Posestniku Martinu Peruci-u v Lipah se dá nalog, da pregleda in se prepriča, katera zemljišča spadajo k ozemlju Ljubljanskega močvirja, da se dajo pod postavo o osuševanju in obdelovanju tega močvirja. — Nekaterim občinam se je dalo privoljenje za pobiranje občinskih priklad.

„Nov.“

(Konfiscirane) so bile zadnje „Novice“ zaradi članka „slovenski jezik v slovenskih deželah“, v katerem se prerešetava odgovor, ki ga je Stremajer dal na interpelacijo Vitežičovo o slovanskem jeziku v isterskih šolah. Minister je namreč odgovoril, da v Istri je v ljudske šole ravnopravnost slovanskega jezika popolnem vpeljana (vollkommen in Geltung), v srednjih šolah pa le zavoljo tega ne, ker manjka slovanščine zmožnih učiteljev in slovanskih šolskih knjig. Učiteljska pripravnica s slovanskim jezikom pa se ne more ustanoviti, ker bi po vladnih pozvedbah (ämtliche Erhebungen) v tako pripravnico prišlo celo malo pripravnikov. Vitežiču ta odgovor ni zadosteval, zato je zahteval razgovora o njem, kar je pa večina odbila. „Novice“ so to reč nekoliko po-

jasnovali, pa članek, kakor smo rekli, zapal je slavni policiji.

(Prostovoljec Mejač), katerega so bili Turki še l. 1875 vjeli, se je vrnil zdaj nazaj predstavši po turških ječah strašne muke.

(Seje Matičnega odbora) 21. t. m. se je vdeležilo 12 ljubljanskih in 1 vnanji odbornik (g. Parapat.) Naznanil se je izid volitev zadnjega občnega zbora in omenjal zapisnik zadnje seje odbora. Za prvosednika bil je soglasno zopet izvoljen g. dr. Bleiweis, za podpredsednika pa g. Peter Kozler in dr. Jurij Sterbenec. Blagajnik ostane g. Ivan Vilhar, kteremu so pregledovalci računov dali spričevalo, da so društveni računi vsi v redu; izrekli so le željo, da naj se denar, ki se mora vrniti glavnici, posebej zapisuje, da se bode vedelo, kedar da bo dolg poravnal. Blagajnik poroča, da je volilo ranjcega Ravnikarja in nekaj drugih denarjev, skupaj 1900 gld., naložil v hranilnici, da ne bode treba iskati vsakega krajcarja, kadar se bode potreboval. Službo tajnikovo bode zopet opravljal g. Praprotnik. G. Parapat je nasvetoval, da bi se služba razpisala in bi se vsaj za eno leto poskusilo z lastnim tajnikom. Ali ker bi se mu moralo preveč plačevati in bi za izdavanje knjig ostalo še manj denarjev kakor dozdaj, in bi se Matici še laglje očitalo, da premalo izdaja, se nasvet Parapatov zavrže. Ob enem se g. tajniku, ki je vse lepo vredil, izreče zahvala. Knjižničar je bil g. Vavru, kteremu se bode pismeno izrekla zahvala za trud njegov. Za pregledovalca računov se izvoli g. dr. Zupanec, za ključarja pa gg. Souvan in Klun. — V Odsek za izdavanje knjig se volijo dosedanji gospodje pa g. Klun, ker je g. Šolar naznanil, da volitve v ta odsek več ne sprejme. Načelnik temu odseku je dr. Bleiweis, ki bode vredoval tudi „Letopis.“ — V gospodarskem odseku ostanejo dosedanji odborniki in na novo pristopi le g. Klun. O znanstvenem časniku se razsodba prepusti odseku za izdavanje knjig, ki naj g. Rača in Parapata prosi, da mu o njem razložita natančneji načrt. Tudi se sklene da naj Novice po vsakej odborovi seji z zapisnikom objavijo nove ude Matične. G. Cigaletu, katerega so zbolele zabavljice o atlantu v zadnjem občnem zboru, se bode odpisalo, da graja ni veljala njemu, ampak je zadevala le izvršitev. G. Parapat zahteva, da naj se to sprejme tudi v zapisnik. Tajnik naznanja željo nekterih udov, da bi se jim proti primernemu odškodovanju pošiljale vezane knjige. Reč se bode pretresala v prihodnji seji. Dalje naznanja, da je g. Šuklje pregledal in popravil avstrijsko zgodovino Krsnikovo, ki se bode ministerstvu izročila v potrjenje za rabo na srednjih šolah. Spis o Palackem obeta g. profesor Šuklje dovršiti do meseca aprila. Od prof. Kleimajerja poslano narodno blago se izroči odseku za izdavanje knjig, ženi vradnika Hočevarja se po nasvetu g. Wiesthalerja za narodno blago pošlje 30 gld. Ponudba g. Hostnika, da hoče posloveniti Jules Verneva dela, se izroči odseku za izdavanje knjig, prošnja g. Tomažiča, ki želi dobiti službo matičnega sluga z redno mesečno plačo, pa gospodarskemu odseku.

(„Sl. Narod“) 22. t. m. v nekem dopisu iz Strug opisuje ribniškega zdravnika, g. Bobka, kot najhujšega nemškutarja, ki se v Ribnici nabaja, ter mu svetuje, da naj se preseli tje kam na Nemško. Obžalujemo, da se je „Narod“ kakemu nemčurju vsedel na limanice, kajti istina je, da je g. Bobek eden najgoročnejših narodnjakov in najmarljivejših mož, kadar je treba delati za domačo stvar. Kakor se nam do-

zdeva, hotel je z omenjenim dopisom nekdo dejansko pokazati, da se zamore poleg „Laib. Schulzeitung“ tudi „Narod“ na led speljati, ali pa je hotel propagando delati za novega zdravnika, o katerem pa ne vemo, je li stranki narodni prijazen ali sovražen.

(Znanstvena slovenska predavanja v ljubljanskej čitalnici) bodo tudi letos na postne nedelje od 11. do 12. ure v glavnej dvorani. Program je sledeči: 25. febr. predava dr. Ed. Šavnik: „O nervoznosti.“ 4. marca: Janko Kersnik: „Pesništvo in kultura.“ 11. marca: prof. Franjo Šuklje: „Albrecht Wallenstein.“ 18. marca Ivan Franke: „Umetnost v domačem življenju.“ Vstopnice za ves cikel (na korist narodne šole) po 1 gld. za osobo, po 2 gld. za rodbino treh oseb, potem vstopnice za dijakke po 60 kr. se dobivajo v „narodnej čitalnici.“ Karte za posamezno predavanje pri kasi kasi po 50 kr.

(„Laib. Zeitung“) poroča, da pri obravnavi o premembi zakonske postave so knez in škof ljubljanski glasovali za prestop na dnevni red, druga dva gospoda iz Kranjskega, grof Aueršperg in baron Apfaltrern, pa zoper ta predlog. Nam se to prav nič čudno ne zdi; gospoda sta liberalca in sta ravnala dosledno, da sta glasovala za postavo, ktera je naraven nasledek liberalnih načel. Veliko bolj čudni se nam zde tisti, ki po tolikih dokazih in skušnjah še vedno menijo, da se zamore ob enem služiti cerkvi in novošegnemu liberalizmu, katerega so višji učenik cerkveni zaznamovali kot krivo-vero sedanjega časa, in se ne zmeni za besede Pavlove: Kakšno družbo ima pravica s krvico, ali kakšno tovarštvo ima luč s temo? Kakšno družbo ima tedaj Kristus z Belialom, ali kakšen delež veren z nevernim?

Razne reči.

— Družba sv. Mohora. Dne 1. februarja je pozval družbini vodja odbornike k prvi letošnji seji, da bi rokopisom prisodili darila in se posvetovali in sklepali o sledečih točkah:

a) Poslane rokopise so prebirali in presojevali gg. odborniki: korar Aljančič, stolni kaplan Bizer, Janežič Šim., dr. Nemeč in prof. Robida. Enoglasno ali vsaj po večini glasov so bili obdarovani spisi: „Kobilarjev Janez“, povest, ki jo je spisal č. g. Fr. Marešič, kaplan v Št. Vidu nad Ljubljano; životopisa: „Škof Matevž Ravnikar“, spisal g. Fr. Levec, profesor v Ljubljani in „Ban Josip Juri Jelačič“, spisal g. Iv. Steklasa, profesor v Požegi in razprava: „Človek in živali“, spisal č. g. Jakob Gomilšak, pridigar pri sv. Antonu v Trstu. Izmed ostalih rokopisov so presojevalcem dopadli: Životopisa „Matija Čop“, „Jakop Filip Kafol“, potopisna črtica: „Hoja na Vezuv“ in šaljiva razprava: „Čujte, čujte možje“. Odbor je sklenil, te štiri spise sprejeti in jih po natisu po družbenih pravilih nagraditi, seveda ako jih gg. pisatelji pod temi pogoji družbi prepusté. Spisi: „Učitelj Dobravšin“, „Golicanova rejenka“, „Debeloglavac“, „Gorčni čuvaj“, „Janez v sreči“, „Spomin na Oglej“, „Nekoliko besed o sadjereji“, „Pijača“ in človeško zdravje“, „Ali bomo kedaj sžigali mrliče“, so se pošiljavcem vrnili.

b) Gosp. A. Praprotnik, kteremu je odbor izročil sestavo „Spisovnika“, pismeno odboru poroča, da mu gradivo toliko narašča, da pri vsej marljivosti ni mu bilo mogoče, rokopisa do določnega obroka za natis popolnoma prirediti. Ker je družbinemu odboru vse ležeče na tem, da bode toliko zaželjena knjiga na vse strani popolna, sklene gosp. pisatelju

obrok do 1. julija t. l. podaljšati. Na mesto „Spisovnika“ pa bodo letošnji udi prejeli obdarovano povest: „Križem sveta“, ki jo je spisal pokojni Val. Slame nik.

c) Od raznih strani se odboru razodevajo želje, naj se drugi del Kosarjevega molitvenika mesto v prt, raji bolje trdno in močno veže v usnje. Dasiravno na več sort vezane knjige razpošiljatev in razvrstitev zelo zaverajo in tudi gosp. poverjenikom veliko sitnosti delajo. bode vendar odbor skrbel, da se dotična naročila vestno spolačujejo. Po dogovoru s tukajšnjimi bukvozezi je najcenejša ponudba ta, da bukvozez Bruger Martin tirja za vezanje v usnji 50 kr. z zlato obrezo pa 70 kr. Kdor tedaj priloži letnini ali dosmrtnini 40 kr., ta dobi molitvenik vezan v platno; kdor priloži 50 kr., prejme molitvenik vezan v usnje; kdor želi molitvene bukve vezane v platno z zlato obrezo, ta naj priloži 60 kr., za vezanje v usnji z zlatim obrezkom pa 70 kr. Gospode poverjenike pa prosimo, da naročila na vpisovanjskih polah natančno zaznamvajo.

d) Vodja družbine tiskarne g. Gole odboru izroči račun in bilanco o stanju družbine tiskarne koncem leta 1876. Račun bodo pregledali gg. odborniki: Aljančič, Andr. Einspieler in Šimen Janežič.

e) Poslednja točka prve letošnje seje pa je bil predlog:

„V spomin, da družba sv. Mohora živi in dela že celih 25 let ali četrt stoletja, napravi se spominek.“

Odbor sklene, a) naj se popiše v „Koledarju“ zgodovina naše družbe, v kateri se dovede, kako se je družba začela, ktere knjige je izdala, kako se po pravilih ravna, kako je gospodinila in kaj veselega ali žalostnega doživela.

b) Farne predstojnike prositi, naj god družbinega patrona sv. Mohora lelos s cerkveno slovesnostjo slavijo. —

Čestita gospoda! Gospodje poverjeniki in družniki! Sovražnik hoče ljuliko vsejati tudi v družbo sv. Mohora! Ravno tista stranka, ki je nam Slovencem na Kranjskem in Štajerskem, na Goriškem in Primorskem, pa tudi na Koroškem že toliko škode napravila, — ravno tista stranka, ki je nam Slovencem s svojo „narodno tiskarno“ in „pisateljskim društvom“, že toliko denarja izžmela, — ravno tista stranka, ki že več let od tega denarja nobenega računa ne daje — ravna ta stranka se je vrgla tudi na družbo sv. Mohora, na to narodno napravo, ki edina še cveti, veselo dela in se ogromno razširja od leta do leta, da nas Nemci občudujejo in zavidajo, — v to našo slavno družbo hoče ta stranka ljuliko razdora in nezaupanja vsejati, jo razdreti, oslabiti, podreti in — če mogoče — zatreti. Ravno sedaj, ko je bratovščina sv. Mohora po velikanskem številu svojih udov prikupela prej ko ne do vrhunca, ista stranka hujska zoper postave in vodila, na kateri podlagi je družba osnovana, in dosega tako lepo napredovala, in z zvijačnim napolcevanjem skuša pred vsem spodkopavati dosežanje zaupanje do odbornikov, katerim je skrb za družbo in njeni razvitek od zavetnika postavno izročena.

Vam čestiti gosp. poverniki, ki ste odboru oči in roke, Vam, čestiti udje, ki ste odboru in njegovi delavnosti vsako leto skazovali najlepše zaupanje s tem, da Vas je od leta do leta obilniša družbi pristopilo, Vam vsem, ki niste hudobnega srca, sedanji družbin odbor z mirno vestjo pripušča razsodbo, ali in kako je vsako leto spolnoval svoje dolžnosti — nikakor pa zakotnim dopisunom, ki

se s svojim imenom ne upajo na den. Postave in pravila, ki so od najviše cerkvene oblasti potrjene in so se do sedaj tako doberdelne skazale, so bile vedno odbornikom vodilo; kakor do sedaj bodo po njih se vestno ravnali tudi v prihodnje!

Rodoljub! podpirajte odbor tudi v prihodnje in zlobni nakani družbinih sovražnikov bodo ostali na cedilu! V slogi je moč — sloga jači — nesloga tlači! „Bes.“

— Luna bo mrknila popolnem 27. februarja zvečer. Če bo nebo jasno, se bo polna luna na izhodu videla ob 5 $\frac{1}{2}$ uri. Ob 6. uri 23 minut se bode začela pomikati v senco, ki jo zemlja dela solncu in pol ure potem se bo videlo le pol lune podobne prvemu kraju. Pol ure pozneje, ob 7. uri 21 minut bo luna popolnem mrknila in jele se bode prikazovati zvezde, ki se prej pri polni luni niso videle. Proti 9. uri bode luna stopila iz sence in čedalje bolj naraščala. Okoli 1 $\frac{1}{2}$ 10. ure se je bo videlo pol, podobne zadnjemu kraju, ob 10. uri pa se bo zopet videla vsa. Vse mrknjenje bode tedaj trpelo okoli 3 ure in pol.

— Kamniška národna čitalnica napravi v nedeljo dne 25. t. m. veselico s petjem, z igro „Kljukec je od smrti vstal“, burka v enem dejanji, in tombolo. Vljudo se vabijo vsi čast. gg. udje kobilnej vdeležbi, ter naj blagovolijo sposobne neude s sabo pripejati. Začetek ob 1 $\frac{1}{2}$ 8 uri zvečer. Odbor.

— Namesto podkev konjski čevlji. Kakor se čitatelji še spominjajo, je preteklo leto ogerski častnik Subović za stavo jahal na svoji kobili v Pariz, ter je stavo samo s tim dobil, da je kobili, kedar si je nogo ožulila, obul na bolešno nogo cipelo ali čevlj. Umniški podkovači jeli so koj misliti na premenjo sedanjih konjskih podkev, in že sedaj res obuvajo v Holandiji in Belgiji pa tudi drugje mnogi konjarji svojim konjem namesto podkev cipele iz kaučuka, ktere so sedaj skoro trikrat cenejše od podkev, ali so stokrat pripraviše in tudi dokaj trdne ali trpežne. Ne bi li tudi naši boljši trgovci naročili si med svojo robo in teh cipel ali čevljičkov konjskih, da jih boljše spoznamo, poprašuje „Obzor.“

— Vabilo k besedi, ktero napravi goriška čitalnica 25. februarja. Program: 1. „Puška na klin“, možki zbor, besede zložil D. Rakovac, uglasbil V. Lisinski. 2. „V spanji“, gledališna igra. 3. Fantaisie elegante po napetih opere „Faust“ za glasovir na 4 roke

uglasbil I. Lrybah. 4. Deklamacija. 5. „Bodi zdrava domovina“, četverospjev, besede J. Razlagove, uglasbil B. Ipavic. 6. „Garibaldi“, gledališna igra. 7. Lovca slovo od gozda, možki zbor, zložil F. Mendelsohn-Bartholdy. 8. Tombola, ktere čisti dohodek je namenjen za napravo novega gledališnega odra. Začetek ob 1 $\frac{1}{2}$ 7 uri. Odbor.

Eksekutivne dražbe.

26. do 28. febr. 3 Fr. Čarman iz Gor. Bernika (3470 gld.) v Kranji. 3. Mar. Auman iz gor. Bernika (150 gld.) v Kranji. 2. Jurij Tavčar iz Seke (1045 gld.) v Loki. 1. Srenji Vovče pripadajoče (27560 gld.) v Postojni. 2. Jurij Podlogar iz Brezij (3414 gld.) v Radečah. 2. Jan. Ivanetič iz Metlika (7570 gld.) ondi. 3. Bal. Zaplotnik iz Rupe (3107 gld.) v Kranji. 3. Mih. Hartel iz Regerče vasi (2375 gld.) 3. Jurij Pehar iz dol. Verha (1200 gld.) obe v Rudolfovem. 2. Jan. Kohlbesen iz Črnomlja, ondi. 2. Mart. Štefanič iz Slamne vasi (2950 gld.) v Metliki. 2. Fr. Malič v Črnomlju.

Umrli so:

Od 18. do 21. februarja; Egidij Margaret, cunjar, 40 l., za vodenico. Ema Leitmajer, dež. sod. ž., 34 l., za poporodno vročnico. Franciška Kramar, postrežč. o., 14 m., za vnetjem vratu. Jakob Jančar, hišnik in pekovski mojster, 66 l., za mrtudom. Eleonora Thonhauser, zasebnica, 79 l., za mrtudom. Jakob Pezdur, del., 37 l., za jetiko. Franc Cajhen, del. 34 l. in Fr. Triller, gostilničar in hišnik, oba za jetiko. Miha Kuhar, mitar, 48 l., vsled vtriplj. pljuč.

Zahvala.

Slavnemu občinstvu, vsem znancem in prijateljem, posebno še častiti duhovščini in gospodom meščanom in pekovskim mojstrom, ki so se 22. t. m. v tako obilnem številu vdeležili pogreba preljubega najiniga očeta, in gospodom čitalničnim pevcem, ki so jim mili nagrobnici zapeli, izrekava najprisrčnejšo zahvalo.

V Ljubljani dne 23. februarja 1877.

Jozefa Jančar, Egidij Jančar,
hiš., sin.

Telegrafične denarne cene 21. februarja.

Papirna renta 62.55 — Srebrna renta 67.50 — Zlata renta 74.— — 1840letno državno posojilo 109.15 Bankine akcije 838 — Kreditne akcije 149.— — London 123.50 — Srebro 113.10. — Ces. kr. čekini 5.90 — 20-trankov 9.92.

Žitne cene preteklega tedna.

(Za tiste, katerim nova mera in vaga še ni gladka, pristavili smo, koliko bi reči veljale po stari meri. 1 hektoliter znaša 3 $\frac{26}{100}$ mernikov.

Reči	V Ljubljani		V Novem mestu		V Kranji		V Mariboru		V Ptuj		V Ormužu		V Trstu		V Celovcu		V Zagrebu	
	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.
Pšenice (hektoliter)	10	24	10	50	11	—	9	10	8	80	7	32	—	—	9	2	8	20
(mernik)	3	14	3	22	3	37	2	79	2	70	2	25	—	—	2	67	2	30
Reži (hektoliter)	6	83	6	60	8	—	6	50	6	—	6	18	—	—	7	90	6	40
(mernik)	2	10	2	3	2	46	2	—	2	84	1	89	—	—	2	42	2	45
Ječmena (hektoliter)	5	85	5	—	4	86	5	—	5	20	5	70	—	—	5	50	6	—
(mernik)	1	80	1	54	1	49	1	54	1	60	1	75	—	—	1	67	1	87
Ajde (hektoliter)	5	70	5	50	5	68	5	10	5	20	4	88	—	—	5	36	4	40
(mernik)	1	67	1	76	1	78	1	57	1	66	1	50	—	—	1	64	1	38
Prosa (hektoliter)	5	4	5	80	5	20	5	10	5	—	7	80	—	—	4	46	4	40
(mernik)	1	55	1	78	1	60	1	57	1	60	2	40	—	—	1	37	1	35
Turšice (hektoliter)	6	80	6	50	6	—	5	10	5	30	4	80	—	—	5	14	5	50
(mernik)	1	84	2	—	1	97	1	47	1	6	1	48	—	—	1	57	1	69
Ovsa (hektoliter)	3	74	3	50	3	90	3	70	3	40	2	92	—	—	3	10	3	70
(mernik)	1	14	1	8	1	19	1	13	1	4	—	90	—	—	—	95	1	13